

**7.11.1982 Tarihli ve 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti  
Anayasasının Başlangıç Metni ve Bazı Maddelerinin  
Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi**

**(İKİNCİ GÖRÜŞMEYE ESAS OLACAK METİN)**

**MADDE 1.-** 7.11.1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının BAŞLANGIÇ metni aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

**BAŞLANGIÇ**

Türk Vatanı ve Milletinin ebedi varlığını ve Yüce Türk Devleti'nin bölünmez bütünlüğünü belirleyen bu Anayasa, Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu, ölümsüz önder ve eşsiz kahraman Atatürk'ün belirlediği milliyetçilik anlayışı ve onun inkılap ve ilkeleri doğrultusunda;

Dünya milletleri ailesinin eşit haklara sahip şerefli bir üyesi olarak, Türkiye Cumhuriyetinin ebedi varlığı, refahı, maddi ve manevi mutluluğu ile çağdaş medeniyet düzeyine ulaşma azmi yönünde;

Millet iradesinin mutlak üstünlüğü, egemenliğin kayıtsız şartsız Türk Milletine ait olduğu ve bunu millet adına kullanmaya yetkili kılınan hiçbir kişi ve kuruluşun, bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkamayacağı;

Kuvvetler ayrımının, Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, belli Devlet yetki ve görevlerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medeni bir işbölümü ve işbirliği olduğu ve üstünlüğün ancak Anayasa ve kanunlarda bulunduğu;

Hiçbir düşünce ve mülhazanın Türk milli menfaatlerinin, Türk varlığının, Devleti ve ülkesiyle bölünmezliği esasının, Türklüğün tarihi ve manevi değerlerinin, Atatürk milliyetçiliği, ilke ve inkılapları ve medeniyetçiliğinin karşısında korunma göremeyeceği ve lâiklik ilkesinin gereği olarak kutsal din duygularının, Devlet işlerine ve politikaya kesinlikle karıştırılmayacağı;

Her Türk vatandaşının bu Anayasadaki temel hak ve hürriyetlerden eşitlik ve sosyal adalet gereklerince yararlanarak milli kültür, medeniyet ve hukuk düzeni içinde onurlu bir hayat sürdürme ve maddi ve manevi varlığını bu yönde geliştirme hak ve yetkisine doğuştan sahip olduğu;

Topluca Türk vatandaşlarının milli gurur ve iftiharlarda, milli sevinç ve kederlerde, milli varlığa karşı hak ve ödevlerde, nimet ve külfetlerde ve millet hayatının her türlü tecellisinde ortak olduğu, birbirinin hak ve hürriyetlerine kesin saygı, karşılıklı içten sevgi ve kardeşlik duygularıyla ve "Yurtta sulh, cihanda sulh" arzu ve inancı içinde, huzurlu bir hayat talebine hakları bulunduğu;

FİKİR, İNANÇ VE KARARIYLA anlaşılacak, sözüne ve ruhuna bu yönde saygı ve mutlak sadakatle yorumlanıp uygulanmak üzere,

TÜRK MİLLETİ TARAFINDAN, demokrasiye âşik Türk evlatlarının vatan ve millet sevgisine emanet ve tevdi olunur.

**MADDE 2.-** 7.11.1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 33 üncü maddesinin dört ve beşinci fıkraları kaldırılmış; altı, yedi ve sekizinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Dernekler, kanunun öngördüğü hallerde hâkim kararıyla kapatılabilir veya faaliyetten alıkonulabilir. Ancak, milli güvenliğin, kamu düzeninin, suç işlenmesini veya suçun devamını önlemenin yahut yakalamanın gerektirdiği hallerde gecikmede sakınca varsa, kanunla bir merci, derneği faaliyetten men ile yetkilendirilebilir. Bu merciin kararı, yirmidört saat içerisinde görevli hakim onayına sunulur. Hâkim, kararını kırksekiz saat içinde açıklar; aksi halde, bu idari karar kendiliğinden yürürlükten kalkar.

Birinci fıkra hükmü, Silahlı Kuvvetler ve kolluk kuvvetleri mensuplarına ve görevlerinin gerektirdiği ölçüde Devlet memurlarına kanunla sınırlamalar getirilmesine engel değildir.

Bu madde hükümleri vakıflarla ilgili olarak da uygulanır.

**MADDE 3.-** 7.11.1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 51 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

C. Sendika hakkı

Madde 51.- Çalışanlar ile emeklileri ve işverenler, iktisadi ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek amacıyla önceden izin almaksızın kendi sendikalarını ve bunlar da üst kuruluşlarını kurma hakkına sahiptirler.

Sendikalara üye olmak ve üyelikten ayrılmak serbesttir. İşini kaybetmekten dolayı çalışanların sendika üyeliği son bulmaz.

Hiç kimse sendikaya üye olmaya, üye kalmaya, üyelikten ayrılmaya zorlanamaz.

Çalışanlar ile emeklileri ve işverenler aynı zamanda birden fazla sendikaya üye olamazlar.

Herhangi bir işyerinde çalışabilmek, işçi sendikasına üye olmak veya olmamak şartına bağlanamaz.

Sendika ve üst kuruluşlarının tüzükleri, yönetim ve işleyişleri, demokratik esaslara aykırı olamaz.

Sendikalar üzerindeki Devletin idari ve mali denetimi, sendikaların kuruluş ve faaliyetlerinin kanunlara uygunluğunu sağlamak amacıyla ve sendika bağımsızlığı ilkesini zedelemeyecek biçimde kanunla düzenlenir.

Sendikalar ve üst kuruluşları, kanunun öngördüğü hallerde hâkim kararıyla kapatılabilir veya faaliyetten alıkonabilir. Ancak, milli güvenliğin, kamu düzeninin, suç işlenmesini veya suçun devamını önlemenin yahut yakalamanın gerektirdiği hallerde gecikmede sakınca varsa, kanunla bir merci, sendikayı veya üst kuruluşunu faaliyetten men ile yetkilendirilebilir. Bu merciin kararı, yirmidört saat içerisinde görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını kırksekiz saat içinde açıklar; aksi halde, bu idari karar kendiliğinden yürürlükten kalkar.

128 inci maddenin ilk fıkrasında yazılı memurlar ile diğer kamu görevlilerinin ve bu görevlerden emekli olanların kendi aralarında sendikalar ve bu sendikaların da kendi aralarında üst kuruluşlar kurabilmeleri kanunla düzenlenir. Kanun, bu sendikaların ve üst kuruluşlarının kurucusu ve üyesi olabilmek için gerekli şartları, bu sendikaların ve üst kuruluşlarının hak ve yükümleri, iç faaliyetleri ve mali kaynakları ile bu haktan faydalanamayacak olan memur ve diğer kamu görevlilerini belirler. Bu sendikalar ve üst kuruluşları, üyeleri adına yargı mercilerine başvurabilir ve İdareyle amaçları doğrultusunda üyeleri adına toplu görüşme yapabilirler. Bu toplu görüşme sonucunda düzenlenen ve taraflarca imzalanan tutanakta, anlaşma ve anlaşmazlık noktaları belirtilir. Bu tutanak, İdare ve Türkiye Büyük Millet Meclisi için hukuki bağlayıcılık taşımaz. Bu fıkrada sözkonusu sendikalar ve üst kuruluşları 53 ve 54 üncü maddeler hükümlerinin kapsamı dışındadır.

**MADDE 4.-** 7.11.1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 52 nci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

**MADDE 5.-** 7.11.1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 54 üncü maddesinin iki, üç ve yedinci fıkraları kaldırılmış; dört ve beşinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Grev ve lokavtın yasaklanması veya ertelenebilmesi, ancak milli güvenliğin, kamu düzeninin veya genel sağlığın korunması açısından zorunluluk hallerinde kanunla öngörülebilir.

Grev ve lokavtın yasaklandığı hallerde birinci fıkrada sözkonusu uyuşmazlık Yüksek Hakem Kurulunca çözülür. Uyuşmazlığın her aşamasında taraflar da anlaşarak Yüksek Hakem Kuruluna başvurabilirler. Yüksek Hakem Kurulunun kararları kesindir ve toplu iş sözleşmesi hükmündedir.

**MADDE 6.-** 1. 7.11.1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 67 nci maddesinin iki ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Seçimler ve halkoylaması serbest, eşit, gizli, tek dereceli, genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre, yargı yönetim ve denetimi altında yapılır. Ancak, yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarının oy hakkını kullanabilmeleri amacıyla kanunla özel düzenlemeler yapılabilir.

Onsekiz yaşını dolduran her Türk vatandaşı seçme ve halkoymasına katılma haklarına sahiptir.

2. Anayasanın aynı maddesinin beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Silah altında bulunan er ve erbaşlar ile askeri öğrenciler, ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlüler oy kullanamazlar. Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde bulunan tutukluların seçme haklarını kullanmalarında, oyların sayım ve dökümünde seçim emniyeti açısından alınması gerekli tedbirler Yüksek Seçim Kurulu tarafından tespit edilir ve görevli hâkimin yerinde yönetim ve denetimi altında yapılır.

3. Anayasanın aynı maddesine aşağıdaki fıkra altıncı fıkra olarak eklenmiştir.

Seçim kanunları, temsilde adalet ve yönetimde istikrar ilkelerini bağdaştıracak biçimde düzenlenir.

**MADDE 7.-** 7.11.1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 68 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

A. Parti kurma, partilere girme ve partilerden ayrılma

Madde 68.- Vatandaşlar, siyasi parti kurma ve usulüne göre partilere girme ve partilerden ayrılma hakkına sahiptir. Parti üyesi olabilmek için onsekiz yaşını doldurmuş olmak gerekir.

Siyasi partiler, demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır.

Siyasi partiler önceden izin almadan kurulurlar ve Anayasa ve kanun hükümleri içerisinde faaliyetlerini sürdürürler.

Siyasi partilerin tüzük ve programları ile eylemleri, Devletin bağımsızlığına, ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, insan haklarına, eşitlik ve hukuk devleti ilkelerine, millet egemenliğine, demokratik ve lâik Cumhuriyet ilkelerine aykırı olamaz; sınıf veya zümre diktatörlüğünü veya herhangi bir tür diktatörlüğü savunmayı ve yerleştirmeyi amaçlayamaz; suç işlenmesini teşvik edemez.

Hâkimler ve savcılar, Sayıştay dahil yüksek yargı organları mensupları, kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri, yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri, Silahlı Kuvvetler mensupları ile yükseköğretim öncesi öğrencileri siyasi partilere üye olamazlar.

Yüksek öğretim öğrencilerinin siyasi partilere üye olabilmelerine ilişkin esaslar ve sınırlamalar kanunla düzenlenir.

Siyasi partilere, Devlet, yeterli düzeyde ve hakça mali yardım yapar. Bu yardım kanunla düzenlenir. Siyasi partiler, kanuna ve tüzüklerine uygun olarak üyelerinden aldıkları aidat ve kurulma döneminde kurucularının kanuna uygun olarak yaptıkları bağışlar dışında bağış ve sair mali yardım alamazlar.

**MADDE 8.-** 7.11.1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 69 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

**B. Siyasi partilerin uyacakları esaslar**

Madde 69.- Siyasi partilerin faaliyetleri, parti içi düzenlemeleri ve çalışmaları demokrasi ilkelerine uygun olur. Bu ilkelerin uygulanması kanunla düzenlenir.

Siyasi partiler, ticari faaliyetlere girişemezler.

Siyasi partilerin gelir ve giderlerinin amaçlarına uygun olması gereklidir. Bu kuralın uygulanması kanunla düzenlenir. Anayasa Mahkemesince siyasi partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin kanuna uygunluğunun tespiti, bu hususun denetim yöntemleri ve aykırılık halinde uygulanacak yaptırımlar kanunda gösterilir. Anayasa Mahkemesi, bu denetim görevini yerine getirirken Sayıştaydan yardım sağlar. Anayasa Mahkemesinin bu denetim sonunda vereceği kararlar kesindir.

Siyasi partilerin kapatılması, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının açacağı dava üzerine Anayasa Mahkemesince kesin olarak karara bağlanır.

Bir siyasi partinin tüzüğü ve programının 68 inci maddenin dördüncü fıkrası hükümlerine aykırı bulunması halinde temelli kapatma kararı verilir.

Bir siyasi partinin 68 inci maddenin dördüncü fıkrası hükümlerine aykırı eylemlerinden ötürü temelli kapatılmasına, ancak, onun bu nitelikteki fiillerin işlendiği bir odak haline geldiğinin Anayasa Mahkemesince tespit edilmesi halinde karar verilir.

Temelli kapatılan bir parti bir başka ad altında kurulamaz.

Bir siyasi partinin temelli kapatılmasına beyan veya faaliyetleriyle sebep olan kurucuları dahil üyeleri, Anayasa Mahkemesinin temelli kapatmaya ilişkin kesin kararının Resmi Gazetede gerekçeli olarak yayımlanmasından başlayarak beş yıl süreyle bir başka partinin kurucusu, üyesi, yöneticisi ve deneticisi olamazlar.

Yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan ve Türk uyruklığında olmayan gerçek ve tüzel kişilerden maddi yardım alan siyasi partiler temelli olarak kapatılır.

Siyasi partilerin kuruluş ve çalışmaları, denetlenme ve kapatılmaları ile siyasi partilerin ve adayların seçim harcamaları ve usulleri yukarıdaki esaslar çerçevesinde kanunla düzenlenir.

**MADDE 9.-** 7.11.1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 75 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

#### A. Kuruluşu

Madde 75.- Türkiye Büyük Millet Meclisi genel oyla seçilen beşyüzelli milletvekilinden oluşur.

**MADDE 10.-** 7.11.1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 76 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

#### B. Milletvekili seçilme yeterliliği

Madde 76.- Kanunla belirlenen yaşı dolduran her Türk vatandaşı milletvekili seçilebilir. Bu yaş yirmibeşden aşağı olamaz.

En az ilkokul mezunu olmayanlar, kısıtlular, yükümlü oldukları askerlik hizmetini yapmamış olanlar, kamu hizmetinden yasaklanmaya, taksirli suçlar dışında bir yıl veya daha fazla hapis cezasına veya ağır hapse kesin hüküm giymiş olanlar ile affa uğramış olsalar bile basit ve nitelikli zimmet, Devlet alım ve satımlarında menfaat sağlama, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas, ticari amaçlı kaçakçılık, hileye dayalı vergi kaçırma, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma ve Devlet sırlarını açığa vurma gibi yüz kızartıcı suçlardan biriyle kesin hüküm giymiş olanlar milletvekili seçilemezler. Bu fıkrada açıkça belirlenmiş olanlar dışında hangi suçların yüz kızartıcı olduğu kanunla tespit edilir.

Hâkimler ve savcılar, Radyo - Televizyon Üst Kurulu üyeleri, Yükseköğretim Kurulu üyeleri, yükseköğretim kurumlarındaki öğretim ve araştırma elemanları, memurlar ve işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri ve Silahlı Kuvvetler mensupları görevlerinden çekilmedikçe milletvekili adayı olamaz ve milletvekili seçilemezler. Bunlardan hâkim ve savcılar ile Silahlı Kuvvetler mensuplarından aday olup seçime katılanlar bu mesleklerine geri dönemezler. Bunların ve bunlar dışındaki diğer memur ve kamu görevlilerinin aday olup seçilememeleri halinde kamu görevine dönmelerine ilişkin kural ve usuller kanunla düzenlenir.

**MADDE 11.-** 7.11.1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 82 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Milletvekilleri, Devlet ve diğer kamu tüzelkişilerinde ve bunlara bağlı kuruluşlarda; Devletin ve diğer kamu tüzelkişilerinin doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak katıldıkları teşebbüs ve ortaklıklarda; özel gelir kaynakları ve özel imkanları kanunla sağlanmış kamu yararına çalışan derneklerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile bunların üst kuruluşlarının ve bu fıkrada yazılı tüzelkişilerin katıldıkları teşebbüs veya ortaklıkların yönetim ve denetim görevlerinde bulunamazlar; bunların vekili olamazlar; bunların herhangi bir taahhüt işini doğrudan doğruya veya dolaylı olarak kabul edemezler; bunların temsilciliğini veya bunlarla ilgili olarak hakemlik yapamazlar.



**MADDE 12.-** 7.11.1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 84 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

5. Milletvekilliğinin düşmesi

Madde 84.- İstifa eden milletvekilinin milletvekilliğinin düşmesi, istifanın geçerli olduğu Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanınca tespit edildikten sonra, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunca kararlaştırılır.

Milletvekilliğinin kesin hüküm giyme veya kısıtlanma halinde düşmesi, bu husustaki kesin mahkeme kararının Genel Kurula bildirilmesiyle olur.

82 nci maddeye göre milletvekilliğiyle bağdaşmayan bir görev veya hizmeti sürdürmekte ısrar eden milletvekilinin milletvekilliğinin düşmesine, yetkili komisyonun bu durumu tespit eden raporu üzerine Genel Kurul gizli oyla karar verir.

Meclis çalışmalarına özürsüz veya izinsiz olarak bir ay içerisinde toplam beş birleşim günü katılmayan milletvekilinin milletvekilliğinin düşmesine, durumun Meclis Başkanlık Divanınca tespit edilmesi üzerine, Genel Kurulca üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyuyla karar verilebilir.

Partisinin temelli kapatılmasına beyan ve eylemleriyle sebep olduğu Anayasa Mahkemesinin temelli kapatmaya ilişkin kesin kararında belirtilen milletvekilinin milletvekilliği, bu kararın Resmi Gazetede gerekçeli olarak yayımlandığı tarihte sona erer. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı bu kararın gereğini derhal yerine getirip Genel Kurula bilgi sunar.

**MADDE 13.-** 7.11.1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 85 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

6. İptal istemi

Madde 85.- Yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına veya milletvekilliğinin düşmesine 84 üncü maddenin birinci, üçüncü veya

dördüncü fıkralarına göre karar verilmiş olması hallerinde, Meclis Genel Kurulu kararının alındığı tarihten başlayarak yedi gün içerisinde ilgili milletvekili veya bir diğer milletvekili, kararın, Anayasaya, kanuna veya İttüzüğe aykırılığı iddiasıyla iptali için Anayasa Mahkemesine başvurabilir. Anayasa Mahkemesi, iptal istemini onbeş gün içerisinde kesin karara bağlar; aksi takdirde, Meclis kararı yürürlüğe girmez.

**MADDE 14.-** 7.11.1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 93 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, her yıl Ekim ayının ilk günü kendiliğinden toplanır.

**MADDE 15.-** 7.11.1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 127 nci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Mahalli idarelerin seçimleri, 67 nci maddedeki esaslara göre beş yılda bir yapılır. Ancak, milletvekili genel veya ara seçiminden önceki veya sonraki bir yıl içinde yapılması gereken mahalli idareler organlarına veya bu organların üyelerine ilişkin genel veya ara seçimler milletvekili genel veya ara seçimleriyle birlikte yapılır. Kanun, büyük yerleşim merkezleri için özel yönetim biçimleri getirebilir.

**MADDE 16.-** 7.11.1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 128 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Devletin, diğer kamu tüzelkişilerinin ve kamu iktisadi teşebbüslerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yetkili ve görevli oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve iş akdiyle düzenlenmeye uygun nitelikte olmayan sair görevleri de diğer kamu görevlileri eliyle görülür. Bu asli ve sürekli görevler ile sair görevler, iş akdiyle çalışanlar eliyle yürütülemez. Devletin, kamu tüzelkişilerinin ve kamu iktisadi teşebbüslerinin işçi niteliği taşıyanlar tarafından görülebilecek iş ve görevlerinde memurlar ve diğer kamu görevlileri çalıştırılmaz.

**MADDE 17.-** 7.11.1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 135 inci maddesinin üç, dört, beş, altı, yedi ve sekizinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Bu meslek kuruluşları, kuruluş amaçları dışında faaliyette bulunamazlar.

Bu meslek kuruluşları ve üst kuruluşları organlarının seçimlerinde siyasi partiler aday gösteremezler.

Bu meslek kuruluşları üzerinde Devletin idari ve mali denetimine ilişkin kurallar kanunla düzenlenir.

Amaçları dışında faaliyet gösteren meslek kuruluşlarının sorumlu organlarının görevine, kanunun belirlediği merciin veya Cumhuriyet savcısının istemi üzerine mahkeme kararıyla son verilir ve yerlerine yenileri seçtirilir.

Ancak, milli güvenliğin, kamu düzeninin, suç işlenmesini veya suçun devamını önlemenin yahut yakalamanın gerektirdiği hallerde gecikmede sakınca varsa, kanunla bir merci meslek kuruluşlarını veya üst kuruluşlarını faaliyetten men ile yetkilendirilebilir. Bu merciin kararı, yirmidört saat içerisinde görevli hakimın onayına sunulur. Hakim, kararını kırksekiz saat içinde açıklar; aksi halde, bu idari karar kendiliğinden yürürlükten kalkar.

**MADDE 18.-** 7.11.1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 149 uncu maddesinin son fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

ve siyasi partilerin temelli kapatılması veya kapatılmasına ilişkin davalarda, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısından sonra kapatılması istenen siyasi partinin genel başkanlığının veya tayin edeceği bir vekilin savunmasını dinler.

**MADDE 19.-** 7.11.1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 171 inci maddesinin son fıkrası kaldırılmıştır.

**MADDE 20.-** 7.11.1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının geçici 15 inci maddesinin son fıkrası kaldırılmış ve bu geçici maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

Basit ve nitelikli zimmet, Devlet alım ve satımlarında menfaat sağlama, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas, ticari amaçlı kaçakçılık, hileye dayalı vergi kaçırma, resmi ihale veya alım satımlara fesat karıştırma, Devlet sırlarını açığa vurma veya diğer yüz kızartıcı suçlar, yukarıdaki fıkralar hükümlerinin kapsamı dışındadır.

Bu dönem içinde çıkarılan kanun ve kanun hükmündeki kararnamelerden yürürlükte bulunanların Anayasaya aykırılığı genel hükümler uyarınca ileri sürülebilir. Bu takdirde, iptal davası açılması hususunda 151 inci maddede yazılı süre, yüzseksen güne çıkarılmış olup, bu süre, bu fıkra hükmünün yürürlüğe girdiği tarihte başlar.

**MADDE 21.-** 7.11.1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına aşağıdaki geçici 17 inci madde eklenmiştir.

Geçici Madde 17.- Anayasanın 128 inci maddesinde yapılan değişikliğin yürürlüğe girdiği tarihte memur veya kamu görevlisi olarak görev yapanlardan 128 inci maddenin değişik ilk fıkrasına göre işçi statüsüne geçirilecek olanların, memur veya kamu görevlisiyken sahip oldukları mali ve sosyal haklar saklı kalır.

**MADDE 22.-** Bu Kanunun halkoylamasına sunulması halinde,

- 1 inci maddesi,
- 2, 4, 11, 17 ve 19 uncu maddeleri birlikte,
- 3, 5, 16 ve 21 inci maddeleri birlikte,
- 6 ncı maddesi,
- 7, 8 ve 18 inci maddeleri birlikte,
- 9 uncu maddesi ve 23 üncü maddesinin ilk fıkrası birlikte,
- 10 uncu maddesi,
- 12 ve 13 üncü maddeleri birlikte,
- 14 üncü maddesi,
- 15 inci maddesi,
- 20 inci maddesi,

Ayrı ayrı oylanır.

**MADDE 23.-** Bu Kanunun 9 uncu maddesiyle Anayasanın 75 inci maddesinde yapılan değişiklik ilk milletvekili genel seçiminin başlangıcından itibaren yürürlüğe girer.

Bu Kanunun diğer maddeleri ise, bu Kanunun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

## OYLAMA SONUÇLARI

<b>MADDELERE GEÇİŞ :</b>	<b>OYLAMAYA KATILAN ÜYE</b>	<b>: 3 9 4</b>
	<b>KABUL</b>	<b>: 298</b>
	<b>RET</b>	<b>: 86</b>
	<b>ÇEKİNSER</b>	<b>: 4</b>
	<b>GEÇERSİZ</b>	<b>: 6</b>
<b>MADDE 1 :</b>	<b>OYLAMAYA KATILAN ÜYE</b>	<b>: 4 0 0</b>
	<b>KABUL</b>	<b>: 279</b>
	<b>RET</b>	<b>: 97</b>
	<b>ÇEKİNSER</b>	<b>: 16</b>
	<b>GEÇERSİZ</b>	<b>: 8</b>
<b>MADDE 2 :</b>	<b>OYLAMAYA KATILAN ÜYE</b>	<b>: 4 0 0</b>
	<b>KABUL</b>	<b>: 276</b>
	<b>RET</b>	<b>: 119</b>
	<b>ÇEKİNSER</b>	<b>: 5</b>
	<b>GEÇERSİZ</b>	<b>: -</b>
<b>MADDE 3 :</b>	<b>OYLAMAYA KATILAN ÜYE</b>	<b>: 4 0 4</b>
	<b>KABUL</b>	<b>: 225</b>
	<b>RET</b>	<b>: 168</b>
	<b>ÇEKİNSER</b>	<b>: 8</b>
	<b>GEÇERSİZ</b>	<b>: 3</b>
<b>MADDE 4 :</b>	<b>OYLAMAYA KATILAN ÜYE</b>	<b>: 3 8 8</b>
	<b>KABUL</b>	<b>: 279</b>
	<b>RET</b>	<b>: 98</b>
	<b>ÇEKİNSER</b>	<b>: 7</b>
	<b>GEÇERSİZ</b>	<b>: 4</b>
<b>MADDE 5 :</b>	<b>OYLAMAYA KATILAN ÜYE</b>	<b>: 3 9 2</b>
	<b>KABUL</b>	<b>: 260</b>
	<b>RET</b>	<b>: 120</b>
	<b>ÇEKİNSER</b>	<b>: 7</b>
	<b>GEÇERSİZ</b>	<b>: 5</b>

MADDE 6	:	OYLAMAYA KATILAN ÜYE	: 401
		KABUL	: 280
		RET	: 112
		ÇEKİNSER	: 7
		GEÇERSİZ	: 2
MADDE 7	:	OYLAMAYA KATILAN ÜYE	: 397
		KABUL	: 229
		RET	: 164
		ÇEKİNSER	: 4
		GEÇERSİZ	: -
MADDE 8	:	OYLAMAYA KATILAN ÜYE	: 385
		KABUL	: 270
		RET	: 110
		ÇEKİNSER	: 2
		GEÇERSİZ	: 3
MADDE 9	:	OYLAMAYA KATILAN ÜYE	: 363
		KABUL	: 265
		RET	: 96
		ÇEKİNSER	: 2
		GEÇERSİZ	: -
MADDE 10	:	OYLAMAYA KATILAN ÜYE	: 344
		KABUL	: 238
		RET	: 100
		ÇEKİNSER	: 3
		GEÇERSİZ	: 3
MADDE 11	:	OYLAMAYA KATILAN ÜYE	: 368
		KABUL	: 232
		RET	: 133
		ÇEKİNSER	: 3
		GEÇERSİZ	: -
MADDE 12	:	OYLAMAYA KATILAN ÜYE	: 322
		KABUL	: 243
		RET	: 77
		ÇEKİNSER	: 2
		GEÇERSİZ	: -

MADDE 13	:	OYLAMAYA KATILAN ÜYE	: 291
		KABUL	: 227
		RET	: 61
		ÇEKİNSER	: 3
		GEÇERSİZ	:
MADDE 14	:	OYLAMAYA KATILAN ÜYE	: 337
		KABUL	: 275
		RET	: 59
		ÇEKİNSER	: 2
		GEÇERSİZ	: 1
MADDE 15	:	OYLAMAYA KATILAN ÜYE	: 346
		KABUL	: 269
		RET	: 73
		ÇEKİNSER	: 2
		GEÇERSİZ	: 2
MADDE 16	:	OYLAMAYA KATILAN ÜYE	: 344
		KABUL	: 209
		RET	: 131
		ÇEKİNSER	: 2
		GEÇERSİZ	: 2
MADDE 17	:	OYLAMAYA KATILAN ÜYE	: 358
		KABUL	: 260
		RET	: 95
		ÇEKİNSER	: 2
		GEÇERSİZ	: 1
MADDE 18	:	OYLAMAYA KATILAN ÜYE	: 350
		KABUL	: 271
		RET	: 78
		ÇEKİNSER	: 1
		GEÇERSİZ	: -
MADDE 19	:	OYLAMAYA KATILAN ÜYE	: 366
		KABUL	: 266
		RET	: 96
		ÇEKİNSER	: 2
		GEÇERSİZ	: 2

MADDE 20	:	OYLAMAYA KATILAN ÜYE	: 345
		KABUL	: 212
		RET	: 129
		ÇEKİNSER	: 4
		GEÇERSİZ	: -
MADDE 21	:	OYLAMAYA KATILAN ÜYE	: 339
		KABUL	: 225
		RET	: 112
		ÇEKİNSER	: 2
		GEÇERSİZ	: -
MADDE 22	:	OYLAMAYA KATILAN ÜYE	:
		KABUL	:
		RET	:
		ÇEKİNSER	:
		GEÇERSİZ	:
MADDE 23	:	OYLAMAYA KATILAN ÜYE	: 329
		KABUL	: 259
		RET	: 65
		ÇEKİNSER	: 1
		GEÇERSİZ	: 4

